

עין משפט
גד מצוה

ל**ב** א מיי פֿיר מהלכות יוסף הלכה יח סמג עשין נב טוש"ע אה"ע קומן קסט סעיף כג:
ב ב מיי שם הלכה יט טוש"ע שם בהגה"ה:
בא ג מיי שם טוש"ע שם סעיף יד ובסדר חליצה סעיף לג ובפירוש סדר חליצה סעיף נד:
בב ד מיי שם טוש"ע שם בהלכות חליצה סעיף כב ובהגה"ה:
בג ה מיי שם הלכה כ:
בד ו מיי פט"ז מהל' טומאת זרעמ הלכה ב סמג עשין רלט:
בה ז מיי שם פ"ג הלכה יד סמג עשין רלח:

ב טו מיי פ"ד מהלכות יוסף הלכה כ סמג עשין נב טוש"ע שם סימן קסט סעיף כג:

‏◈‏

תוספות ישנים

שארין לו עקב. פרש"י שול"ח וקשה דתנן במסכת כלים (פכ"ו מ"ד) גבי (ממעל) [מעלן] נפסק עקבו טעל מוטמו וז"ל מה עקב ומזה מוטם. ועוד דכתיב ודיו ארוחת ענקב שבו והסם לאו שול"ח הוא. ועוד דאמר' תוספתא נדה (טו): רלחמ דס ענקבה טמא משום דקח' גנב המורסה (שם נה). והסם לא שייך לפרש שול"ח לנ"י לר"מ דהוא שולחין:

תוס' חד מקמאי

אמר רבה הלכתא אחד סנדל המוסגר וא' סנדל המוחלט וא' של עבודת כוכבים [וחליצה כשרה] ושל עיר הגדחת ושל וקן העשוי לפי כבודו וא' תחלוץ ואם חלץ חליצתה פסולה. פ"י של עבודת כוכבים מיירי בעבודת כוכבים של עובר כוכבים דאית ליה תקנתא בביטול ולא מיכתת שיעוריה דאי משום דאסורה בהנאה מצוה לאו ליהנות נהנו. אבל בעבודת כוכבים של ישראל דלית לה תקנה בביטול הוי"ל כעיר הגדחת דכחותי מכתת שיעוריה ואם חלצה חליצה פסולה וגבי לולב של עבודת כוכבים גמי הוי חכי. וז"ת כיון דחלץ ביה לאו בעבודת כוכבים דישיראל ואמאי חלי' כשרה ואפשר שלא נתיקון ליהנות בה אלא לחלוץ א"צ בסנדל של משמשי עבודת כוכבים דק"ל עובר כוכבים שבטל עבודת כוכבים בטל משמשיה וכיון דעבודת כוכבים ביד עובר כוכבים היא אע"פ שהמשמשין כוכבים ביד עובר כוכבים העובר כוכבים העי"ז משמשיה גמי בטילי והא דקתני של תקרובת עבודת כוכבים חליצתה פסולה מיירי שנקצצו מתחילה לכך דהוי"ל ככחשיה שהיא כעין פנים אבל אם לא נקצצו מתחלה לכך כיון דלאו כעין פנים הוא לא מיתסר משום תקרובת עבודת כוכבים והכי איתא בבסי' ע"ז פ' ר' ישמעאל דתקרובת עבדי' לא מתסרא כי אם שהיה כעין פנים ששבר מקל לפניה:

קג:

ת"כ **נעל** **מ"ב**. אע"ג דדרשין ליה לעיל דלא ימנא תחש אין מידי אחרינא לא שקולים הס ויצואו שניהם וא"ת והיכי דרשין הני דרשות מנעל הא אינטריך לגופיה שזריך לקרוא חלוץ הנעל ויש לומר דדרשין שפיר ממה שזריך לקרות דה"נ דרשין במתניתין (לקמן דף קד): מנכה עיכובא אע"ג שהוא עיקר קריאה: **שארין** חופה את רוב^א הרגל. אבל הכא לא סגי בשמיטת רוב עקב דאין קרוי מנעל אלא כשחופה רוב הרגל אבל לענין חליצה סגי בשמיטת רוב העקב כדאמר לעיל (דף קב). דחשיב שפיר גילוי כרעיה כהני:

המסוליים. שם סנדל אחד כן דאמר בירושלמי ר' יהושע בן לוי נפק בסוליא בלילי לומא רבה ואמרין נמי (ומדש רבה ש"ה) מה שעשתה חכמה עטרה לראשה עשתה ענוה עקב לסוליתא דכתיב ראשית חכמה יראת ה' וכתיב עקב ענוה יראת ה' וגו' והא דאמר במדרש (שם) ג' דברים שקולים זה מזה חכמה יראה ענוה אר"י דשקולים היינו דהא בלא הא לא סגי אבל ענוה גדולה מכולן: **במבוא** מאחוריו. פ"י אס נגע בנגע מאחוריו של צית ומיהו מספקא לר"י צית מוסגר אס נגע בנגע שמתוכו בלא ציאה אי חשיב כאחוריו דמוחלט דמטמא בנגיעה או שמא גרע ומתוכו דמוסגר היינו שנכנס כולו לצית כדפירש בקונטרס ומתוכ' דריש כנגע נראה לי צית מתוכו מטמא ואין מטמא מאחוריו והאי קאם במוסגר כתיב משמע שדורש בנגע הנוול בתוך הצית מטמא ולא הנוול מאחוריו:

כיון שנכנס רובו לבית טהור **טמאתו**. אמר ר"י אע"פ שלא ישב שם אלא שהכניסה והואילא טמא ואע"ג דתנן ומייטתין לה בפרק קמא דקידושין (דף לג:) טמא עובר תחת האילן וטהור יושב טהור היינו דוקא גבי אילן שאין שם מחילות צעין שיהא יושב דכתיב דדד ישב אצל צצית דאילנא מחילות כאליו יושב תחתיו הטמא ומטמא הצית ואס תאמר דהכא משמע דמזורע מטמא בזהוב ובגריס מסכת כלים (פ"א מ"ד) אמר למעלה מהן מת שמטמא בזהל מנה שאין כולן מטמאין והסם לעיל חשיב מזורע כדהיי"ו ואמר רצינו יהודה דמ"מ מת חמור דאפילו עובר תחת האילן מטמא בזהל כל מה שתחת האילן ועוד דמת חמור שמטמא דאין מטמא אלא צצית שנכנס בו דכתיב והבא אל הבית

סנדל ש' עבודת כוכבים **א** תחלוץ. פ"י בקונט' דמיי"י בעצדות כוכבים של עובד כוכבים וקודם ביטול דכיון דראוי לנטול לא מכתת שיעוריה אף על פי שלא נצטבל

תחלוץ ואם חלצה חליצתה כשרה של תקרובת עבודת כוכבים ושל ברגליו כשמסיעין אותו ממקום למקום: **חליצה כשרה**. מוחלט כדאמרן שאפילו צשעת שריפה קרוי בגד ולא חלץ הוא אלא גילוי מילתא בעלמא הוא ושל עבודת כוכבים נמי הואיל להילוכא עבד ומשמשי עבודת כוכבים לאו לשריפה קיימי דאית להו תקנתא בציטול *ואי משום איסור הנאה חליצה לאו הנאה היא דמנאות לאו ליהנות ניתנו: **של פקדונם** **עצום כוכבים**. שהקריצו ומסרוהו לפניו לשם דורון וקוץ"ל (ע"ז דף ג.) תקרובת עבודת כוכבים אין לה ביטול עולמית דאיתקש למת דכתיב [מהלס קן] ויאלכלו וצחי מתים הלכך לית ליה תקנתא וכתומי מיכתת שיעורא: ושל

מצות חליצה פרק שנים עשר יבמות

רעה היא. ששנא"ס הרשעים וקנא נפש זדיק בהנאתן הלכך לאו הנאה היא: **שמה דעצום כוכבים**. למה גנבת את אלהי (בהראשית לא): **נעל מ"מ**. חלוץ הנעל^א: **פרט לסנדל המסוליים**. הנפחת שאין לו עקב שול"ח. ליטנא אחרינא על שם מקומו נקרא מסוליים לשון מור"י: **הכ ליה סנדלך**. ליכס ומחלוץ צו: **יפיז ליה דשמאלא**. במתכוין עבד דלא סבירא ליה לאכזי דסנדל שאין שלו מותר לכתחלה: **אמר ליה**. רב יוסף אימר דאמור רבנן במתניתין בשל שמאל צימין חליצתה כשרה דיעבד לכתחלה מי אמור: **הכ ליה ואקני ליה**. שיהא שלו

במתנה: **סנדל של עז**. דקתני מתני' חליצתה כשרה מני: **רבי מאיר היא**. דאמר קב הקיטע נעל הוא לנאת צו בשבת: **סנדל המוסגר**. שפרחה צו הזרעת לא תחלוץ צו צימי הסגרו דלא לימי למיעבד במוחלט: **ואס חלצה חליצתה כשרה**. דלאו בר שריפה הוא ושיעוריה קאי: **מוחלט חליצתה פסולה**. דלשריפה קאי ואין שיעורא צעין חופה את רוב רגליו והאי כתומי מיכתת שיעוריה: **מטמא מטוכו** א). בנגע ואע"ג דלא נכנס גופו לתוכו דלהוי טמא משום בא אל הבית^א אס נגע בכותל מטמא: **והמוחלט**. מטמא אף מאחוריו: **מטמאין בציאה**. אס נכנס דרך ציאה כיון שנכנס רובו לתוכו טמא משום והבא אל הבית. ומקראי נפקא לן בצורת כניסו^א דמוסגר מטמא מתוכו ולא מן אחוריו ובמוחלט כתיב טמא הוא^א הוסף לו טומאה אחרת לומר לך שמטמא מאחוריו: **מטלים**. בגד המנוגע: **שגש על שגש**. הוי בגד דחוי לעניים: **שארין זה כזית**. שחוטה דק: **כיון שנכנס רוצה לזים טטור טמאסהו**. טימאה את כל כלי הבית דמזורע מטמא בציאה וכן בגד ואכן המנוגעת כולן מטמאים בזהל והא כיון דעל רוצה ככולה דמיא: **מאי לאו מוחלט**. ואפילו הכי אמרת שדי מיעוטא בתר רוצא והוה ליה כמאן דעיילא כולה ואי כמאן דמכתמא דמיא זיל בתר מה דעייל ואין צצית ג' על ג'. **היו זה כמה וזיפס**. ואין זה אלא ג' על ג' אלא שחוטה עצה כיון שנכנס הימנה כזית לצית טימאתו ואע"פ שאין כאן בגד דהא לא על רוצה: **אי אמרס בשלמא מוחלט**. היינו דמטמא בזית אפילו אין כאן בגד שלש על שלש משום דמוחלט איתקש למת ומת מטמא בזית והיכא איתקש דכתיב אל נא תהי כמותי^א שמרס מוסגרת הואי וקאמר ליה אהרן למשה אל נא תחלט שלא תהא כמת: הכי גרסי' אלא שאני הסם נו'. ולעולם במוחלט ומשום הכי שדינן מיעוטא בתר רוצא לענין טומאה ולא אמרי' כמאן דמכתת דמי דכתיב ושרך: **ולגמר מנייה**. לענין חליצה להיות חשוד שלס: **איסורא מטומאה לא גמרינן**. שהלכות טומאה מדוש הוא: **של עצום כוכבים**. שנועלים אותו לללס

רעה היא אצל צדיקים שנא' יהשמר לך פן תדבר עם יעקב משוב עד רע בשלמא רע לחיי אלא טוב אמאי לא אלא ש"מ טובתן של רשעים רעה היא אצל צדיקים בשלמא התם דלמא מודבר ליה שמא דעבודת כוכבים אלא הכא מאי רעה איכא דקא שדי בה זוהמא דא"ר יוחנן^א בשעה שבא נחש על חוה הטיל בה זוהמא ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן עובדי כוכבים שלא עמדו בהר סיני לא פסקה זוהמתן: חלצה במנעל שאינו שלו וכו': תנו רבנן^א נעלו אין לי אלא נעלו נעל של כל אדם מגין ת"ל^א נעל נעל מכל מקום א"כ מה ת"ל נעלו^א נעלו הראוי לו פרט לגדול שאין יכול להלוך בו ופרט לקטן שאינו חופה רוב רגלו ופרט לסנדל המסוליים שאין לו עקב אביו הוה קאי קמיה דרב יוסף אתאי יבמה לחלוץ אמר ליה הב ליה סנדלך יהיב ליה סנדלא דשמאלא א"ל ב"אימר דאמור רבנן דיעבד לכתחלה מי אמר א"ל אי הכי סנדל שאין שלו נמי אימר דאמור רבנן דיעבד לכתחלה מי אמור א"ל הכי קאמינא לך^א הב ליה ואקני ליה: סנדל של עז: מאן תנא אמר שמואל ר"מ היא דתנן^א הקיטע יוצא בקב שלו דברי ר"מ ר' יוסי אוסר אבוח דשמואל אומר יבמוחפה עור ודברי הכל: אמר רב פפי משמיה דרבא סנדל המוסגר לא תחלוץ בו ואם חלצה חליצתה כשרה סנדל המוחלט לא תחלוץ בו ואם חלצה חליצתה פסולה רב פפא משמיה דרבא אמר י"אחד סנדל המוסגר ואחד סנדל המוחלט לא תחלוץ בו ואם חלצה חליצתה כשרה מיתיבי^א בית המוסגר מטמא מתוכו א) מוחלט מתוכו ומאחוריו וזה וזה מטמאין בביאה ואי ס"ד כדמכתת דמי והא בעינן^א והבא אל הבית וליכא שאני התם דאמר קרא^א ונתנן את הבית אפילו בשעת נתיצה קרוי בית ת"ש א) ומטילת שיש בו שלש על שלש אף על פי שאין בו כזית כיון שנכנס רובה לבית טהור טמאתהו מאי לאו מוחלטת לא מוסגרת אי הכי אימא סיפא יהיו בה כמה זיתים כיון שנכנס ממונה כזית לבית טהור טמאתהו אי אמרת בשלמא מוחלטת היינו דאיתקש למת אלא אי אמרת מוסגרת אמאי איתקש למת א) שאני התם דאמר קרא^א וישרף את הבגד אפילו בשעת שריפה קרוי בגד וליגמר מיניה איסור מטומאה לא גמרינן אמר רבא הלכתא אחד סנדל המוסגר ואחד סנדל שמוחלט וואחד סנדל של עבודת כוכבים לא

ברגליו כשמסיעין אותו ממקום למקום: **חליצה כשרה**. מוחלט כדאמרן שאפילו צשעת שריפה קרוי בגד ולא חלץ הוא אלא גילוי מילתא בעלמא הוא ושל עבודת כוכבים נמי הואיל להילוכא עבד ומשמשי עבודת כוכבים לאו לשריפה קיימי דאית להו תקנתא בציטול *ואי משום איסור הנאה חליצה לאו הנאה היא דמנאות לאו ליהנות ניתנו: **של פקדונם** **עצום כוכבים**. שהקריצו ומסרוהו לפניו לשם דורון וקוץ"ל (ע"ז דף ג.) תקרובת עבודת כוכבים אין לה ביטול עולמית דאיתקש למת דכתיב [מהלס קן] ויאלכלו וצחי מתים הלכך לית ליה תקנתא וכתומי מיכתת שיעורא: ושל

מסורת הש"ס

א) שבת קמז. ע"ז כב:
ב) קדושין יד. א) שבת סה: ד) נגעים פ"ג מ"ה,
ה) [מוספתא דנגעים פ"ז],
ו) [זכרים כה], ז) [לעיל אף],
ח) [ויקרא יד], ט) [מגורע סוף פרק ד], י) [ויקרא יד], יא) [במדבר יב],
ל) ספד"ר ליתא למיתב בשמיטת רוב אלא איתא כרוב עקב,
מ) ווע"ע מוס' ע"ז כ: ד"ה ענוה,

‏◈‏

תורה אור השלם

1. והבא אלהים אל לבן הארמי בחילם הקולך ואמר לו השמר לך פן תדבר עם יעקב משוב עד רע: בראשית לא כד ונגזשה יבמות אליו לענין ההקנים והלצה נעלו מעל גדלו ויקרה בפניו וענתה ואמרה ככה יעשה לאיש אשר לא יבנה את בית אדיו. דברים כה ט
2. ונקרא שמו בשראל בית הלוח הקציל: דברים כה י
3. והבא אל הבית כל ימי הקיור אתו ויטאק עד הקרב: ויקרא יד מז
4. ונתן את הבית את אקניו ואת עציו ואת כל עפר הבית והוציא אל מחוץ לעיר אל מקום יוקרא יד מה יטאק:
5. וישרף את הבגד או את השתי או את הערב בצמר או בפשתים או את כל כלי העור אשר יהיה בו דגע כי צרעת ממארת הוא קאש תשרוף: ויקרא יג נב

‏◈‏

גליון הש"ס

רש"י ר"ה חליצתה כשרה. ואי משום איסור הטאה. ע"י ערוב כ ע"צ מדה"א ע"פ:

‏◈‏

הגהות הב"ח

א) גמי והמוחלט מתוכו ומאחוריו:
ב) שם אמאי איתקש למת אלא שאני:
ג) רש"י ד"ה מטמא מוטם. י"ב ינק"ל אחרת כרש"י מטמא מתוכו דבר שכוולו לתוכו אפילו לא נכנס דרך ביאה כגון הנכנס לבית המנוגע דרך אחוריו דקו"ל בשבועות דאין זו ביאה אפי' נכנס כולו חוץ מחוטמו אבל אם נכנס כולו מיהא טמא דכתיב ולא יטמא כל אשר בבית וכ"ש אם נכנס דרך ביאה דהוי טמא משום בא אל הבית והמוחלט מטמא אף מאחוריו במגע אם נגע בבית טמא עד כאן:

‏◈‏

לעזי רש"י

שול"ח. סוליה.

‏◈‏

מוסף רש"י

אלא טוב אמאי לא. אמאי מזהר ליה שלא לזכר עמו (זכיר כג). בשעה שבא נחש על חוה. כשנתן לה ענף לאטל מן העץ גדול שאין יכול להלך קסגר לאו מנעל הוא הואיל

^[1] העץ גדל אלהי, דכתיב (בהראשית ג) התגש השיטן, לשון נשואין (שבת קסח), ישראל שעמדו על הר סיני, ותקנו מכל מוס דכתיב (שה"ש ד) כולך יפה רעימי ומוס אין כך (ע"ז כבב), פרט לגדול

^[2] בן (שודין יד), המסוליים, נפחת דממסיס ואילן שאין לו עקב, שול"ח גע"ז (שם יד), הקיטע, שנקטעה רגלו, יוצא בקב שלו, דמנעל דדידה הוא, ר' יוסי אוסר, דלאו מכשיו הוא (שבת טו), ואינו שור בכל (ירמא שח),

^[3] ואינו שור בכל (ירמא שח),